

ד"ר PHD עמית גורביץ', עו"ד

דוד רזיאל 6 יפו

טלפון 052-3841138, פקס 5050567, amitgurevich@gmail.com

www.amitgurevich.com

26.2.23

לכבוד

"חלוקים לבנים" – מטה המאבק

שלום רב,

הנדון: חוות דעת משפטית לגבי השתתפות רופאים במחאה הציבורית

התבקשתי לחוות דעתי לגבי השתתפות רופאים באירועי המחאה כנגד ההפיכה המשטרית.

כללי – ביחס לרופאים בשירות המדינה בלבד

1. סעיף 17 לחוק שירות המדינה קובע מהי "עבירת משמעת":
 17. עובד מדינה שעשה בישראל או בחוץ לארץ אחת מאלה אשם בעבירת משמעת:
 - (1) עשה מעשה, או התנהג, באופן שפגע במשמעת שירות המדינה;
 - (2) לא קיים את המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור;
 - (3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה;
 - (4) התנהג התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו או בקשר אתו;
 - (5) השיג את מינויו בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לענין, או בשימוש באיומים או בכוח או באמצעים פסולים אחרים;
 - (6) הורשע על עבירה שיש עמה קלון.
2. חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט-1959 קובע "סיוג פעילות מפלגתית":
 1. הממשלה תקבע, בהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ברשומות, סוגים של עובדים בשירות המדינה או נושאי משרות בשירות המדינה, שעליהם יחולו איסורים אלה, דרך כלל או לתקופה שתקבע:
 - (1) להיות חברים בהנהלה הפעילה של מפלגה או של גוף מדיני;

- (2) לארגן אסיפה פומבית בעלת אופי מדיני, לשבת בשולחן הנשיאות של אסיפה כאמור ולנאום בה;
- (3) להשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני;
- (4) להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת, או למועצה של רשות מקומית, או לבחירות שעליהן חל חוק הבחירות לגופים ציבוריים, תשי"ד-1954;
- (5) לבקר את המדיניות של משרדיהם, של משרדים אחרים או של הממשלה, במסיבת עתונאים, בראיון עתונאי, בנאום במקום פומבי, בשידור, בעתון או בספר.
4. **ארגון הפגנות:** לא יארגן עובד המדינה הפגנה או תהלוכה בעלות אופי מדיני.

מהכלל אל הפרט:

השתתפות בהפגנות

1. אין כל מניעה להשתתפות רופאים עצמאיים בהפגנות.
2. אין כל מניעה להשתתפות רופאים שעובדים בסקטור הפרטי בהפגנות.
3. לטעמי, אין מניעה להשתתפות בהפגנות של רופאים שכירים בשירות המדינה ו/או בבתי חולים ממשלתיים, משאין לראות בהם משום "פעילות מדינית" או "מפלגתית".
4. זאת, ראשית נוכח מעמדה של הזכות להפגין ולחופש הביטוי בפסיקות בתי המשפט בישראל ובחוקי היסוד; בהתייחס לאמנות בינלאומיות; ביחס לשבועת הרופא; ונוכח טיבה של המחאה – כנגד שיטת המשטר בישראל וערכי היסוד של השיטה.
5. בנוסף, אף לאור החלטת גופים אחרים בשירות המדינה (המוסד לתפקידים מיוחדים, נציבות שירות המדינה) להתיר לעובדיהם למחות.
6. ככל שמדובר ברופא זוט (שאינו מנוי ברמת ארבעת דרגי הניהול הבכירים ביותר במקום עבודתו) – הזכות להשתתף בשביתה אף רחבה ומובהקת יותר.
7. הפגנה כאמור צריך שתהא ללא סממנים של המעסיק, בשם המפגין עצמו, תוך שמותר לרופא להזדהות בשמו ובתוארו כרופא (ללא זהות שם או תפקיד במעסיק), שלא באתר בית החולים הממשלתי, ובלא שתפגע הניטרליות של שירות המדינה או שמו ומעמדו.
8. ככל שמתקיימת הפגנה במהלך יום העבודה – על המפגין להחתים שעון נוכחות ביציאה ובחזרה מעבודה, להוריד את מדי העבודה מטעם המעסיק, ולהימנע מיצירת מיצג שווא כאילו הוא מפגין בשם מעסיקו.

היעדרות מיום עבודה

9. ככלל, היעדרות מהעבודה דורשת אישור מוקדם, אלא אם מדובר ביום מחלה.
10. אישור חופשה בתשלום דורש אישור הממונה.
11. הנחיות נציבות שירות המדינה והודעת הממונה על השכר (ביחס לשביתת 13.2.23) התירה לעובדי שירות המדינה להעדר מהעבודה אף בלא אישור מוקדם, ואולם בעבור יום היעדרות זה לא שולם שכר ולא הותר ניצול יום חופשה.

השתתפות בשביתות

12. אין מניעה מקיום שביתות על ידי רופאים עצמאיים, וזאת משכלל אין מדובר ב"שביתה" מהבחינה המשפטית אלא בהיעדרות מהעבודה.

13. בשירות הציבורי: על מנת ששביתה תהא מוגנת יש צורך באישור סכסוך עבודה על ידי ארגון העובדים היציג והגדרת השביתה כ"כלכלית" ו/או "מעין כלכלית" ו/או "שביתת אהדה/הזדהות".
14. ככל שאין הכרזה על סכסוך עבודה, מדובר בשביתה לא מוגנת עם סיכון לחשיפה לתביעה נזיקית על ידי המדינה (ואולם לא על ידי צדדים שלישיים).
15. לשם מימוש זכות השביתה יש לפנות לארגון העובדים היציג (הר"י) לשם רתימתה להכרזה על סכסוך עבודה, או לחלופין התארגנות קולקטיבית באמצעות ארגון עובדים מוכר אחר.

לעניין נשיאת אותות מזהים

16. לרופאים בשירות המדינה בלבד - למרבה הצער, אין היתר ללבישת חולצות/הדבקת מדבקות/התבטאויות פוליטיות במקום עבודתם מול מטופלים.
17. על רופאים בסקטור הפרטי אין מגבלה כאמור.

בברכת הצלחה!

ד"ר PHD עמית גורביץ', עו"ד